

**Західноукраїнська організація
«Центр правничих ініціатив»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПРОБЛЕМИ ТА СТАН ДОТРИМАННЯ
І ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ»**

20–21 серпня 2021 р.

**Львів
2021**

УДК 342.7(477)(063)
П 78

Проблеми та стан дотримання і захисту прав людини
П 78 **в Україні:** матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 20–21 серпня 2021 р. – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2021. – 92 с.

Видається в авторській редакції. Оргкомітет конференції не завжди поділяє думки учасників.

УДК 342.7(477)(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА Савчук В. Г. НОРМИ ДЛЯ ВИРШЕННЯ І УТВОРЕННЯ НОВОЇ ПРОСТО- ПРАВОВОЇ НОРМИ НА ОСНОВІ ВИЩОЇ ЗА РАНГОМ (КОНСТИТУЦІЙНОЇ) НОРМИ..... 6	6
Степенюк О. Г. ГЕРМАН ДАУБЕНШПЕК І РОБЕРТ АЛЕКСІ: РЕЛЯЦІЙНА ТЕХНІКА І/АБО ЕКСПЕРТНИЙ СТИЛЬ ТА ПРИНЦИП ПРОПОРЦІЙНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ВІДНОШЕННЯ ПРАВИЛО-ВИНЯТОК)..... 10	10
Шевцова А. В. ВЕХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ЗАСАДА ПРАВОВОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ 13	13
НАПРЯМ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО Завальнюк І. В. СТАНДАРТИ СПРАВЕДЛИВОГО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ: КОМПЕТЕНТНИЙ СУД 16	16
НАПРЯМ 3. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС Загиней-Заболотенко З. А., Бернацька Я. А ПОТОЧНА НОРМОТВОРЧІСТЬ У ГАЛУЗІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ..... 19	19
НАПРЯМ 4. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС Давидова Н. О. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВІДКРИТИХ ДАНИХ 23	23
Костенко К. О. СТУПІНЬ ВІДОМОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МАРКИ У ВІДПОВІДНОМУ СЕКТОРІ СУСПІЛЬСТВА ЯК КРИТЕРІЙ ВИЗНАННЯ ЇЇ ДОБРЕ ВІДОМОЮ 28	28
Токарева В. О. ПРОБЛЕМИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ СИРІТСЬКИХ ТВОРІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА 31	31

НАПРЯМ 5. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Кучерук Н. С.

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.....35

НАПРЯМ 6. АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Білоус-Осінь Т. І.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ
В СФЕРІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 40

Коновал Б. І.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИМУСОВОГО ВИДВОРЕННЯ
ІНОЗЕМЦІВ З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СПАЛАХУ
КОРОНАВІРУСНОЇ ХВОРОБИ (COVID-19)..... 44

Кошиков Д. О.

ГАРАНТІЇ ПРАВ УЧАСНИКІВ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН
У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....47

Майданевич Г. А.

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ 53

Проць І. М.

ПРАВОВА СУТНІСТЬ ПІДВІДОМЧОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ
ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ 57

Sergiienko N. A.

INTERACTION BETWEEN BODIES OF GOVERNMENT
EXECUTIVE SERVICE AND CUSTOMS DURING DISPOSAL
OF EQUIPMENT, CONFISCATED UNDER COURT DECISION
IF A MISTAKE ON EVALUATION OF EQUIPMENT OCCURRED..... 61

Хайдер Саїд Джіхад Аль-Саєді

ПОНЯТТЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ ПРОСТУПКІВ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ 64

НАПРЯМ 7. ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Дмитренко Д. О.

ПОНЯТТЯ РЕЖИМУ РОБОЧОГО ЧАСУ 68

Мух К. Б. МАТЕРІАЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.....	71
Сидоренко А. С. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	73
НАПРЯМ 8. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ПРАВО ЄС	
Пташник І. Р. ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ УКРАЇНОЮ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ СОЦІАЛЬНОЮ ХАРТІЄЮ	76
НАПРЯМ 9. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ	
Матвійчук М. А. ВЧЕННЯ І. МАЛИНОВСЬКОГО ПРО РЕВОЛЮЦІЙНЕ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ	80
НАПРЯМ 10. КРИМІНАЛІСТИКА ТА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА	
Червінко М. В. АНАЛІЗ СТАНУ ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ПРАВОСУДДЯ, ДРУЖНЬОГО ДО ДІТЕЙ, СУДАМИ М. ЛЬВОВА.....	85

НАПРЯМ 9. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ

Матвійчук М. А.

аспірантка, викладачка кафедри кримінально-правових дисциплін

*Національний університет «Острозька академія»
м. Острог, Україна*

ВЧЕННЯ І. МАЛИНОВСЬКОГО ПРО РЕВОЛЮЦІЙНЕ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ

Російська революція 1917 р. почалася, як і всі революції, що колись були на світі, писав І. Малиновський, з руйнування старого. «Було зруйновано й старе право. «Сводь Законів Російської Імперії» став шматком паперу, ні для кого непотрібним задля практичних цілей. Зокрема, «Судебные уставы» 1864 р., «Уложение о наказаниях» 1815 р., нове «Уголовное уложение» 1903 р. і 1 ч. Х тому про касаційні вироки Сенату... все це було скасовано» [1, 114].

Руїницькою своєю частиною революція неминуче призвела до відродження стародавніх традицій кровавої помсти. Практикується каральна відплата в найбрутальнішій формі віддавання злом за зло без «жоднісінької розумної мети». Піддаючись звірячому почуттю злісної мстивості до своїх класових ворогів, як це показано в праці «Кровавая месть и смертныя казни», каже І. Малиновський, люди несамохить віддають їм за зроблене зло таким самим, або ще й більшим злом. Вага революції в її руїницькій частині характеризується актами помсти: руйнування давнього ладу йде разом із помстою революціонерам або прихильникам революції з боку тих, хто панував за давнього ладу, й помсту їм із боку революціонерів. Окрім того революціонери, котрі співчують революції, чи навіть нейтральні особи змушені, бувають, вживати актів самосуду й розправи, тобто помсти, звичайних карних елементів, коли вони роблять замах на особу чи майно, не побоюючись кари, бо старий порядок зруйновано, а новий іще не налагоджено. Наша революція не могла бути винятком. У розпалі громадянської війни акти такого роду помсти не могли не траплятися [2, с. 16].

Слід зазначити, що тему самосуду під час революційних подій, громадянської війни та після її завершення вчений досліджував в контексті революційного та постреволуційного звичаєвого права, усіх

його галузей, в тому числі права кримінального, судового і кримінально-виконавчого зокрема, бо й тема кримінально-виконавчого права була складовою предмету спеціального дослідження Комісії для виучування звичаєвого права України Всеукраїнської Академії наук, головою якої він був. Академік узяв на себе дослідження революційного та постреволуційного звичаєвого права в цілому, а його вивченню з окремих предметів та в окремих регіонах України було доучено іншим членам Комісії, Степану Борисенку, зокрема, – дослідження самосуду над карними злочинцями в 1917 році. Як видно з результатів роботи членів Комісії, І. Малиновський допомагав тими чи іншими матеріалами про факти проявів звичаєвого права чи не усім дослідникам.

Що стосується самосуду, то з посиланням на публікації в московській газеті «Известия» та київській газеті «Пролетарська правда» вчений наводить численні його приклади. Ось деякі з них, більше побутового характеру, на теренах України. «У Києві жінка кочегара Бориса Бондаренка – Явдоха злигалася з таким собі Єладовим і переїхала до нього на квартиру: Бондаренко прийшов на ту саму квартиру і, заставши жінку, хлопнув їй у лице сірчаною кислотою». «В с. Строковій Переяславського району, в трьох громадян викрали коней: обікрадені обігнали злодіїв на шляху до с. Помоклі, привели їх назад до с. Строкової й там вчинили над ними самосуд». «В Києві на вокзалі залізничного злодія Кольку Слона (Миколу Санкарежєвського) забили його товариші». «В Києві на Галицькому базарі бандит Микола Чернов забив свого товариша». «Сільська влада села Криниці Тульчинської округи врядила дикунський суд над селянином і селянкою, обвинувачуваних у тому, що вона «жила на віру» (не в шлюбі): обох розділи догола і били мокрою кропивою». «В Харківській окрузі колишня наймичка священника Беділло Кроловецька мала від нього шестимісячну дитину; коли вона приїхала просити грошей на утримання дитини, то Іван Скрипник, що його підплатив був священник, чотирма пострілами забив її на смерть». «На Полтавщині сільські власті села Баранівки по-п'яному вдерлися до хати селянина і забили родину з 9-ти чоловік, в тому числі дітей від 4-х до 6-ти років» [2, 51-53].

Приклади самосуду у формі кари різками, побоями, покаліченням, повішанням, спаленням живого тощо наводять й інші дослідники, в тому числі С. Борисенко. «На станції Проскурів студента-медика Г. з санітарного поїзду було звинувачено в крадіжці цукру та солдатської білизни. Натовп, обв'язавши Г. білизною, почав водити його по території станції, не даючи нікому його визволити». «Агенти Київського розшукового відділу І. та Г., дізнавшись в розмові з злодієм К., що він «заробив» 1600 крб., які саме були у нього, тоді-таки вирішили

пограбувати його. У під'їзді будинку Окружного Суду, куди його затягли, вони почали вимагати гроші. А в тім цікаво не це. Коли цей злодій силувався був протестувати, то вони нагрозилися йому, що коли він зчинить галас, вони виведуть його на вулицю та пояснять натовпові, хто він є і тоді натовп розправиться з ним самосудом. Злодій, злякавшись цієї перспективи, віддав гроші». А в цілому С. Борисенко заключає, що самосуд настільки втілювався в життя, що загроза вчинити самосуд стала за чинник психічного примусу [3, 229-231].

Акти помсти, зауважував І. Малиновський, були характерні почасти й для діяльності ВЧК та її органів, що являлось «системою позасудової розправи» за найгостріших часів громадянської війни. Вживали розстрілів, і були виключні випадки, коли розстрілювали щоби помститися або настрашити. Зазвичай же розстрілювали, щоби, знищуючи небезпечних ворогів революції, забезпечити республіку від замахів на здобутки революції.

З цього приводу тут неможливо не зазначити, а І. Малиновський у своїх працях про це пише надто скупо, що сам він постановою колегії ДонНК (донЧК) 24 липня 1920 р. разом з іншими обвинуваченими «у контр-революції» був заочно засуджений до смертної кари, і одним з обвинувачень його в контрреволюції було написання «контр-революційних статей в Ростовській газеті «Приазовский край». Професор це обвинувачення, як і усі інші, заперечував і показував на всіх допитах, починаючи з першого, який мав місце 20 липня 1920 р., що він писав статті в газету не як протест проти Радянської влади, а так само як про це писав й М. Горький, – «як протест проти неправильних з його точки зору методів правління, а також проти злочинної практики, – проти смертних страт, розстрілів, насильств, арештів, грабежів, знищення культурних цінностей», проти погромів які відбувалися на його очах, «у яких приймали участь також червоноармійці та цивільні» – грабували і магазини, і квартири» [4, с. 61-65, 76-80].

Можна знайти деякі ознаки помсти й в діяльності революційних трибуналів як органів надзвичайної юстиції під час громадянської війни, народних судів, хоча й менше [5, с. 15-16]. Суди видавали вироки або присуди, керуючись революційною правосвідомістю, що відповідало звичаєвому праву, виробленому пануючим в радянському суспільстві трудовим класом. Прийнятий згодом Карний кодекс дозволяв судам накладати кари, вважаючи на свою соціалістичну свідомість (ст. 9) [6, с. 105], дозволяв накладати кари та вживати інші заходи соціального захисту за такі злочини, яких у ньому не було (ст. 10), а Карно-процесуальний кодекс забороняв судам ухвалювати присуди

через брак, неповноту, невиразність або суперечливість законів (ст. 2) [7, с. 142; 1, 114-119].

На цю характерну негативну рису самосуду та помсти пролетарського правосуддя, каже І. Малиновський, не раз указувалось і в літературі, і в заявах провідників республіки, і в урядових актах радянської влади. В «Азбуці Комунізму», наприклад, значилось, що «пролетарському суду цілком не властива помста. Він не може мститися людям за те, що вони жили в буржуазному суспільстві» [5, 15-16].

Революція, вщент знищила старий режим і скасувала усе дореволюційне російське законодавство, в тому числі карне, але, каже І. Малиновський, злочинність залишилась і як спадок старого режиму, і як результат умов життя, сприятливих для заповідання й розвитку злочинів. Потрібна була боротьба зі злочинами шляхом застосування покарання, головним видом якого залишалось позбавлення волі. Потрібно було позбавитись старих тюрем і замінити їх новими місцями ув'язнення виправно-трудового характеру, а разом з тим напрацювати знову ж таки норми звичаєвого пенітенціарного права та здійснити спроби їх кодифікації. І такі спроби в РСФРР починаються уже через декілька місяців після революції [8, с. 53; 9, 13].

За результатами дослідження звичаєвого права українського народу в постреволюційний (1917) період і під час громадянської війни на основі багатого емпіричного матеріалу І. Малиновський констатував факт відродження, в тому числі на теренах України, стародавнього звичаю помсти та самовільної розправи як на життєвому рівні, так і в діяльності позасудових пролетарських органів – надзвичайних комісій, ревтрибуналів і навіть народних судів. Народна творчість в цьому плані, наряду з іншими факторами, відобразилась у політиці з формування радянською владою молодого радянського права, в тому числі права кримінально-виконавчого. Увінчалась ця політика в Кримінально-виконавчих кодексах РСФРР (1924) р. УСРР (1925) та БСРР (1926), кодексах на той час доволі прогресивних і гуманних, таких, що відповідали ідеалам радянської трудової держави.

Література:

1. Малиновський О. Революційне радянське звичаєве право / Праці для виучування звичаєвого права в Україні. За ред. акад. О. О. Малиновського, Голови Комісії. Випуск 3. У Києві. З друкарні Всеукраїнської Академії наук. 1928, 212 с.
2. Малиновський О. О. Кара й засоби соціального захисту / Записки Соціально-Економічного Відділу Української Академії наук: За редактуванням академіка Н. П. Василенка. Том IV, 1926. 61 с.

3. Борисенко Степан. Самосуд над карними злочинцями в 1917 році / Праці Комісії для вивчення звичаєвого права в Україні. Випуск 3. 1928. С. 213-234.

4. Дело № 1815 Донской чрезвычайной комиссии по борьбе с контр-революцией, спекуляцией и преступлениями по должности при Донисполкоме. Обв. Контр-революции Малиновский Иоаникий Алексеевич и др. / Государственный архив ФСБ Ростовской области Российской Федерации / арх. Дело № 18444, С. 61-65, 76-80.

5. Малиновський О. О. Радянські поправчо-трудові установи порівнюючи з буржуазними тюрмами / Збірник Соціально-Економічного Відділу Всеукраїнської Академії Наук. № 16. У Києві. 1928. 271 с.

6. Уголовный кодекс Российской Социалистической Федеративной Советской Республики. Гос. Трест «Петропечать», 1923. 105 с.

7. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Социалистической Федеративной Советской республики. Москва. Изд-во Наркомюста РСФСР. 1992. 142 с.

8. Малиновский И. Проект «Исправительно-Трудового Кодекса». Право и жизнь. 1924. Книга пятая и шестая. С. 53-64.

9. Малиновський О. Позбавлення волі злочинця в минулому і сучасному (Нарис з історії давньо-руського, західно-руського та нового українського права). Україна. 1928. Книга 3. С. 10-14.